

ŽEBŘÍČKY VYSOKÝCH ŠKOL V ČESKÉ REPUBLICE*²¹

Lenka Minksová

1. ÚVOD

Tento článek mapuje žebříčky vysokých škol v ČR. Protože se jedná o první přehled této tematiky v českém prostředí, cílem je zjistit, kdo se v České republice věnuje žebříčkům vysokých škol a jak postupuje při jejich tvorbě. Získané výsledky mohou sloužit jako vstupní informace pro další studium problematiky rankingu a zamyšlení se o možnostech tvorby žebříčků a jejich využitelnosti.

Výzkum ukázal, že dosud byly v ČR žebříčky vytvořeny a publikovány pouze ve třech denících (Lidové noviny, MF DNES, Hospodářské noviny); všechny publikované žebříčky jsou v článku podrobně představeny a analyzovány.

Struktura článku bude následující. Po stručné úvodní a obecné informaci o rankingu budou představeny žebříčky vysokých škol v konkrétních denících. První kapitola se bude podrobněji zabývat žebříčky tak, jak je vytvořily a zveřejnily jednotlivé deníky. Dále bude popsána použitá metodologie, především zvolená kritéria, indikátory a jejich váhy a na závěr pokus o srovnání a analýzu metodologie. Každý deník bude vždy samostatnou podkapitolou v daných kapitolách z důvodu přehlednosti a snadné orientace v textu.

Při zpracovávání tématu se bude vycházet z informací, které nabízí samotný tisk nebo jejich webová podoba. Vzhledem k tomu, že se o žebříčkách vysokých škol v českém prostředí v podstatě jinak než z deníků tisku nedozvíme, pokládám tento způsob výběru informací o tom, jak se žebříčky u nás tvoří a prezentují, za relevantní.

2. PROČ ŽEBŘÍČKY VYSOKÝCH ŠKOL?

Rankingy univerzit se tvoří přibližně patnáct let a dnes jsou již běžnou praxí ve většině zemí s rozvinutým systémem vysokého školství. První rankingy univerzit byly vytvořeny před více než dvaceti lety deníkem *US News and World Report*. Důvodem byla potřeba transparentních a komparativních dat o vzdělávacích institucích. Žebříčky se začaly rozšiřovat po celém světě, startovacím impulsem mechanismu srovnávání univerzit bylo často zavedení školního. Výsledkem bylo nahromadění skupin indikátorů, vytvoření jednoduchého a poměrně všeobecného „skóru kvality“, na jehož základě byly instituce srovnávány jedna proti druhé. Při definování kvality hrál výběr jednotlivých indikátorů a váhy jim přiřazených klíčovou roli. Rozpoutala se vlna diskusí, co to kvalita je a jak ji vlastně měřit [1].

Navíc se ukázalo, že se do procesu hodnocení kvality univerzit promítají prvky geografické a kulturní povahy. Projevilo se to např. v rozdílném užití indikátorů, ale i zdrojů dat, a vlastně nedostatku takových indikátorů, které by se daly použít na hodnocení univerzit napříč různými státy. Rozdílné metodologie přináší i rozdílné pohledy na kvalitu univerzit.

Rankingy univerzit jsou žebříčky určitého počtu institucí, které jsou sestupně seřazeny do pořadí podle zvolených kritérií a indikátorů. Můžeme rozlišit žebříčky tvořené na národní úrovni a mezinárodní nebo globální žebříčky. Příkladem globálního žebříčku je *Academic Ranking of World Universit (ARWU)*, který byl vytvořen na Shanghai's Jiao Tong University a poprvé realizovaný v roce 2003, anebo *World University Ranking*, který od roku 2004 tvoří britský *Times Higher Education Supplement (THES World Rankings)* [1].

S masifikací vysokého školství roste jak počet studentů, tak počet vysokoškolských institucí a zároveň

²¹ Vypracováno v rámci Výzkumného záměru č. MSM0023775201 „Terciární vzdělávání ve znalostní společnosti“

dochází k diverzifikaci institucí i standardů kvality.²² Žebříčky tak lze považovat za výsledek nové situace v oblasti vysokého školství: protože v důsledku diverzifikace už nejsou standardy univerzální a obecně sdílené, vzniká potřeba srovnávat jednotlivé situace, které neexistovaly v situaci, kdy se implicitně předpokládala stejná kvalita škol. Svou roli sehrává tržní konkurence a soutěživost ve vysokém školství, které se stávají důležitými faktory tlaku na kvalitu univerzit a potřeby jejího měření. Žebříčky srovnávající různé vysokoškolské instituce poskytují potřebné a důležité informace studentům coby svému primárnímu publiku, ale také hodnoceným vysokým školám a politickým činitelům působícím v oblasti vzdělávání a vysokého školství [2].

3. PŘEHLED ŽEBŘÍČKŮ V DENÍCÍCH ČESKÉHO TISKU

Analýza je založena nejen na tištěné podobě jednotlivých deníků, ale také na materiálech publikovaných na jejich webových stránkách, a především vychází z podrobné mediální analýzy provedené pro-

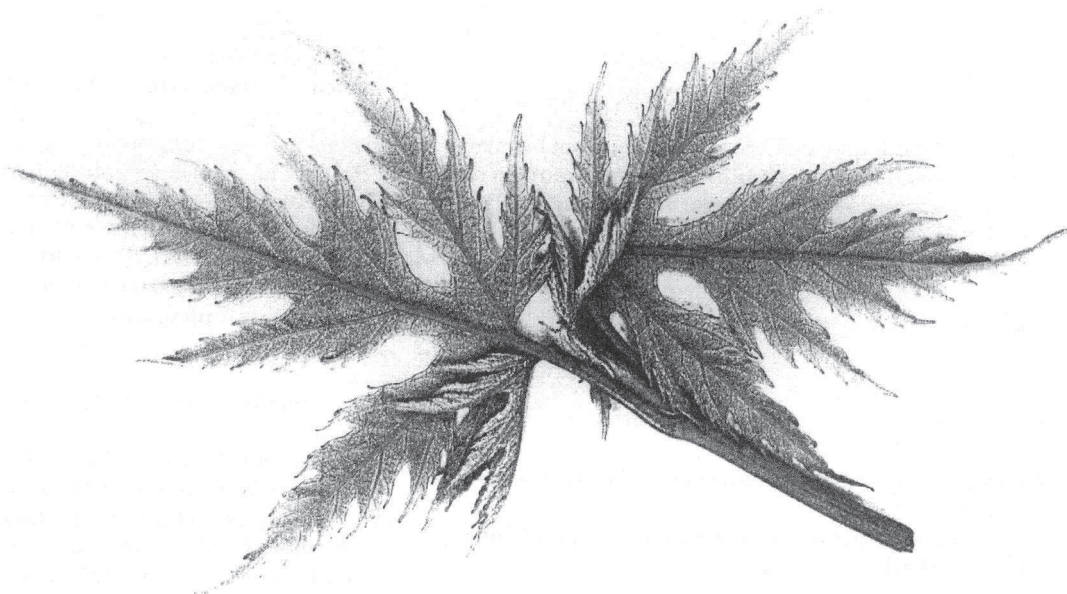
střednictvím mediální databáze Anopress – jejím cílem bylo zjistit, které z českých médií se tvorbou žebříčků zabývají.

První předložily žebříčky českých vysokých škol Lidové noviny v roce 2006. Šlo o „pilotní projekt“ srovnání fakult českých vysokých škol. Srovnání bylo provedeno na malém počtu oborů podle omezeného počtu kritérií. V letech 2007 a 2008 zveřejnil deník rozšířenou nabídku žebříčků s již propracovanou metodologií. Žebříček vysokých škol předložila také MF DNES. V roce 2007 otiskla žebříček s několika dílčími žebříčky, ovšem systematicky se již takovému úkolu nevěnovala a letos zveřejnila pouze jedno srovnání vysokých škol. Svůj koncept žebříčků vysokých škol vypracovaly Hospodářské noviny a obdobně jako Lidové noviny se pokoušejí pravidelně (s ročním intervalem) předkládat svůj vypracovaný koncept žebříčků a prezentovat výsledky srovnání. Žebříčky poprvé otiskly v roce 2007, v následujícím roce metodologii tvorby žebříčků propracovaly a rozšířily svou nabídku.

Žebříčky v denících – data vydání

	2006	2007	2008
LN	30. 1. – 3. 2.	30. 1. – 9. 2.	29. 1. – 11. 2.
MF Dnes	–	6. 6., 20. 6., 14. 11.	29. 4.
HN	–	30. 5.	18. 2. – 24. 2.

²² Blíže k masifikaci např. TROW, M.: Reflection on the transition from elite to mass to universal access: for mand phases of higher education in modern societies since WWII. In Forest, JAMES J. F; ALTBACH, Philips G. (eds.). *International handbook of higher education*. Dordrecht: Springer, s. 243–280.

Přehled použité metodologie

	kritéria	indikátory	váhy
LN	„Image“ oboru; obtížnost vstupních testů, kvalita studentů; konkurenceschopnost oboru; podíl gymnazistů; podíl magisterských studentů; uplatnitelnost absolventů na trhu práce.	Počet přihlášených studentů; počet těch, co se dostavili k přijímacímu řízení a těch, kteří prošli přijímacím řízením; počet zapsaných studentů; počet těch, kteří maturovali na gymnáziu; počet studentů magisterského a bakalářského studia; počet nezaměstnaných absolventů.	Vytvořen tzv. index a celkový index, pomocí kterých se školy srovnávaly; indexy měly hodnotu od 0–100 (pořadí školy bylo určeno podle dosaženého indexu: skupina indexů 91–100 určí 1. pořadí, 81–90 2. pořadí atd.); počítalo se s váženým průměrem. Celkový index zohledňoval váhu každého indexu v rámci daného oboru (např. V oboru právo vstupoval index č. 2 s jinou váhou než v případě technických oborů).
MF Dnes	Vědecká aktivita, šance na přijetí, budoucí plat, možnost nalezení práce.	Počet publikací ve vědeckých časopisech, počet přihlášených a počet přijatých studentů, průměrné platy absolventů, nezaměstnanost absolventů.	Za každou publikaci indexovanou ve Web of Knowledge a Scopus přiřazen 1 bod, za publikaci v časopisech Nature a Science 50 bodů; velikost školy je vyjádřena počtem studentů; prosté seřazení podle procentuálního výsledku – počet přihlášených dělen počtem přijatých; procentuální vyjádření počtu přihlášených ku přijatým studentům.
HN	Vědecká aktivita, zájem o fakultu, „světovost“ / míra propojení s Evropou a světem, zájem o studenty a absolventy, hodnocení odborníků z oboru, celková otevřenost a „vstřícnost k uživatelům“.	Počet publikací ve vědeckých časopisech, počet vydaných odborných knih a příspěvků do sborníků, počet patentů; počet přijatých a zapsaných studentů, počet doktorandů; počet docentů do 40 a profesorů do 50 let; počet studentů na zahraničních stážích/pobytech, počet předmětů vyučovaných v cizím jazyce a počet jazykových kurzů; počet absolventů, kteří po 6 měsících po ukončení studia pokračují v oboru, jak absolventi hodnotí vystudovanou školu; průměrný plat absolventů po 5 letech od ukončení školy; hodnocení vybraných expertů z daného oboru – jakou školu by doporučili zájemcům o obor, seřazení škol podle kvality (kde přednášejí nejlepší akademici, odkud jsou nejlepší absolventi, která škola nejvíc své studenty naučí).	Každé kritérium, resp. každá kategorie kritéria měla určenou váhu zvlášť, váhy se lišily obor od oboru. Školy byly v každém kritériu seřazeny a podle toho obodovány (1...n), součet bodů všech kritérií určil pořadí. U některých kritérií byl u vítěze počet bodů násoben, v některých případech byly školy ohodnoceny bonusovými body. Násobky a bonusové body stejně jako odpovědi ze subjektivního hodnocení neměly pevně stanovená pravidla, byly stanoveny odhadem autorů.

Zdroje informací pro sestavení žebříčků

LN	Ústav pro informace ve vzdělávání, Středisko vzdělávací politiky
MF DNES	Web of Knowledge, Scopus, Trexima, Ústav pro informace ve vzdělávání, Středisko vzdělávací politiky, Scio
HN	Rada vlády pro vědu a výzkum, data poskytnutá vysokými školami, anketní dotazování odborníků

3.1. LIDOVÉ NOVINY

Lidové noviny předložily jako první z médií žebříčky českých vysokých škol. V roce 2006 provedly „pilotní projekt“ *Žebříčky vysokých škol*. Do tohoto projektu byly zařazeny jen některé studijní obory, konkrétně právnické, lékařské, ekonomické, jazykové (angličtina a němčina) a informatika. Žebříčky vyšly ve dnech 30. 1.–3. 2. 2006. Pro porovnání bylo použito pět kritérií, vždy vznikl žebříček zvlášť pro každé kritérium a poté žebříček ze všech kritérií. Pro účel srovnávání byly pro každou skupinu studijních směrů vytvořeny tzv. indexy a celkový index. Porovnávaly se vysoké školy veřejné i soukromé. Do výzkumu nebyly zahrnuty státní školy a celoškolská zařízení.

Rok 2007 byl již „řádným ročníkem“ srovnání vysokých škol. Došlo k několika změnám v metodologii a do žebříčku byly již zařazeny všechny vysoké školy, srovnávalo se 128 fakult veřejných vysokých škol a 40 vysokých škol soukromých. Byla upravena kritéria pro srovnání, dvě byla vyřazena a nahrazena jedním novým. Žebříčky vycházely ve dnech 30. 1.–9. 2. 2007. Fakulty a vysoké školy byly rozděleny podle oborového zaměření do deseti skupin (po vzoru registru vysokých škol MŠMT) – právo; medicína, farmacie a zdravotnictví; ekonomie; obory filozofické, společenské vědy, teologie a sociální oblast; pedagogika, sport a tělesná výchova; přírodovědné fakulty; matematika, chemie a technologie, fyzika; technika, stavebnictví a architektura; zemědělství; umělecké školy a fakulty.

V roce 2008 projekt srovnávání vysokých škol pokračoval. Navázalo se na předchozí rok, metodologie a kritéria pro srovnání zůstala stejná jako v roce 2007. Žebříčky vycházely ve dnech 29. 1.–11. 2. Porovnávalo se 135 fakult veřejných vysokých škol a 42 (+1)²³ soukromých vysokých škol. Navíc byl vytvořen zvláštní žebříček srovnávající pouze soukromé vysoké školy.

Projekt Lidových novin – **Žebříčky vysokých škol** – vznikl z důvodu, že v České republice chy-

bělo „objektivní srovnání prestiže, úrovně a kvality oborů a fakult na vysokých školách“ [3]. Noviny se nechaly inspirovat žebříčky zveřejňovanými zahraničními deníky a magazíny (např. *Fokus*, *The Financial Times*, *The Wall Street*). Metodiku si nechaly vypracovat agenturou SC&C. Při výběru kritérií pro tvorbu žebříčku si byli tvůrci vědomi, že každý člověk může dávat přednost jiným kritériím, a také toho, že zvolená kritéria pro porovnání vysokých škol mohou významně ovlivnit jednotlivá pořadí škol. Proto očekávali, že budou žebříčky chápány spíše jako vodítka pro rozhodování čtenářů a zájemců o studium, a že pomohou budoucím studentům při výběru školy. Cílovou skupinou jsou tedy především uchazeči o studium na vysoké škole. Z toho důvodu žebříčky vychází vždy krátce před termínem odevzdání přihlášek na vysokou školu.

Záměrem Lidových novin je projekt **Žebříčků vysokých škol** pravidelně opakovat, příp. rozšířit a prohlubovat tak, aby bylo možné výsledky porovnávat v průběhu více let. Očekává se, že by to mohlo vést ke zlepšení úrovně českého vysokého školství, přispět ke zkvalitnění vysokoškolského vzdělávání a k podpoře zdravé konkurence mezi školami. Dle redaktora LN Zavadila je záměr Lidových novin pravidelně publikovat žebříčky vysokých škol velmi významný už jen v rovině zapojení se České republiky mezi státy, kde se tak běžně děje [3]. Redakce novin má v plánu dále vylepšovat metodologii, pracuje se na postupném doplňování o subjektivní hodnocení fakult studenty, absolventy či zaměstnavateli.

V roce 2006 vydaly LN 5 žebříčků fakult podle oborového zaměření, vždy zvlášť pro veřejné fakulty vysokých škol a zvlášť pro soukromé vysoké školy:

- 30. 1. žebříček právnických fakult (4 fakulty veřejných VŠ + 3 soukromé VŠ) [4],
- 31. 1. žebříček lékařských fakult (7 fakult veřejných VŠ) [5],
- 1. 2. žebříček ekonomických fakult (18 + 15) [6],
- 2. 2. žebříček fakult vyučujících jazyky (12) [7],
- 3. 2. žebříček fakult vyučujících informatiku (7 + 2) [8].

²³ Jedna soukromá vysoká škola vznikla v listopadu 2007, nebyla zařazena do výpočtů, byla uvedena jen pro informaci.

V roce 2007 zveřejnily LN 10 žebříčků fakult a vysokých škol podle oborového zaměření, opět vždy žebříčky zvlášť pro veřejné fakulty vysokých škol a zvlášť pro soukromé vysoké školy:

- 30. 1. žebříček právnických fakult a škol (4 fakulty veřejných VŠ, 2 soukromé VŠ) [9],
- 31. 1. žebříček oborů medicíny, farmacie a zdravotnictví – byly vytvořeny tři podskupiny, v rámci kterých vyšly žebříčky: medicíny (7 fakult veřejných VŠ), zdravotně-sociální obory (2 + 2), farmacie (2) [10],
- 1. 2. žebříček oboru ekonomie (18 + 18) [11],
- 2. 2. žebříček oboru filozofie, společenských věd, teologie a sociální oblasti – skupina byla rozdělena na dvě podskupiny: filozofické a sociální obory (12 + 9), teologie (5) [12],
- 3. 2. žebříček pedagogiky, sportu a tělesné výchovy – vytvořeny dvě podskupiny: pedagogika (9 + 1), tělovýchova (3 + 1) [13],
- 4. 2. žebříček přírodních věd (7) [14],
- 6. 2. žebříček oboru matematika, chemie – technologie, fyzika – v rámci skupiny byly vytvořeny dvě podskupiny: chemicko-technologické obory (7), MFF + FJF (2) [15],
- 7. 2. žebříček techniky, stavebnictví a architektury – vytvořeny dvě podskupiny: technické obory (22 + 3), stavebnictví a architektura (6) [16],
- 8. 2. žebříček zemědělství a příbuzných oborů (9) [17],
- 9. 2. žebříček uměleckých škol (9 fakult veřejných VŠ, AVU, VŠUP, 1 soukromá VŠ) [18].

V roce 2008 vyšlo 10 žebříčků fakult a vysokých škol podle oborového zaměření, byly vytvořeny žebříčky zvlášť pro veřejné fakulty vysokých škol a zvlášť pro soukromé vysoké školy:

- 29. 1. žebříček lékařských fakult – fakulty byly rozděleny do podskupin na lékařské (7 fakult veřejných VŠ), zdravotně sociální (3 fakulty veřejných

VŠ + 2 soukromé VŠ) a farmaceutické fakultě (2 fakulty veřejných VŠ) [19],

- 29. 1. žebříček ekonomických fakult (21 + 23) a žebříček jednotlivých oborů²⁴ ekonomických fakult podle citovanosti (v odborných publikacích) [20],
- 31. 1. žebříček fakult filozofických, teologických a sociálních věd – byly vytvořeny dvě podskupiny: filozofické a sociálně vědní fakulty (14 + 8) a fakulty teologické (5) [21],
- 1. 2. žebříček pedagogických fakult – i zde došlo k rozdělení fakult na podskupiny na fakulty pedagogické (9 + 1) a tělovýchovu (3 + 1) [22],
- 4. 2. žebříček přírodovědných fakult (8) [23],
- 5. 2. žebříček vysokých škol vyučujících chemii, fyziku a matematiku – skupina byla rozdělena na dvě podskupiny, zvlášť se srovnávaly chemicko-technologické fakulty (7), zvlášť MFF a FJF (2) [24],
- 6. 2. žebříček technických fakult – rozděleny do dvou podskupin na technické školy a fakulty (23 + 4) a stavebnictví a architektura (6) [25],
- 7. 2. žebříček zemědělských a veterinárních fakult (9) [26],
- 8. 2. žebříček uměleckých škol (10 fakult veřejných VŠ, AVU, VŠUP, 1 soukromá VŠ) [27],
- 11. 2. žebříček soukromých vysokých škol (42)²⁵ [28].

3.2. MF DNES

MF DNES zveřejnila žebříčky vysokých škol celkem třikrát. Poprvé v roce 2007 ve dnech 6. 6., resp. 20. 6. (otištěny opravené žebříčky ze dne 6. 6.), po druhé

²⁴ Žebříček podle citovanosti v odborných publikacích pro obory: obchod, finance, management a ekonomika; obory věnované počítačům, umělé inteligenci a kybernetice; politologie.

²⁵ Srovnání nebylo provedeno v indexu „úspěšnosti absolventů na trhu práce“, nebylo poskytnuto dostatečné množství dat.

dne 14. 11. stejného roku a po třetí ve vydání ze dne 29. 4. 2008.

Žebříček publikovaný 6. 6. 2007 byl představen jako *vůbec první žebříček českých vysokých škol podle mezinárodních kritérií* [29]. Vzorem byly žebříčky významných zahraničních deníků. Jediným kritériem pro srovnání byly *vědecké výsledky* za rok 2006, tedy počet publikací vysokoškolských pedagogů v mezinárodních odborných časopisech. Výsledek pak měl odhalit, kolik má škola celosvětově uznávaných osobností.²⁶ Srovnávalo se 21 veřejných vysokých škol. V návaznosti na to vyšly dílčí žebříčky podle oborového zaměření (podle jednotlivých oborů). Porovnávaly se fakulty pedagogické a tělovýchovné; přírodovědné a jim příbuzné; filozofické a společenskovední; lékařské a zdravotnické; zemědělské a veterinární; právnické a ekonomické a fakulty zaměřené na technické obory.

Cílem žebříčků bylo usnadnit potenciálním studentům jejich rozhodování o výběru školy. Autor žebříčků *Berger* hovoří o tom, že si může čtenář na základě zveřejněných informací udělat sám představa o kvalitě diplomu, výuky apod.

6. 6. 2007 vyšlo 8 žebříčků:

- žebříček vysokých škol podle vědeckých výsledků za rok 2006 (srovnáno 21 vysokých škol) [29],
- dílčí žebříček fakult pedagogických a tělovýchovných (12 fakult) [30],
- dílčí žebříček přírodovědných a jim příbuzných fakult (12) [31],
- dílčí žebříček fakult filozofických a společenskovedních (13) [32],
- dílčí žebříček fakult lékařských a zdravotnických (12) [33],
- dílčí žebříček fakult zemědělských a veterinárních (9) [34],

- dílčí žebříček fakult právnických a ekonomických (20) [35],

- a dílčí žebříček fakult zaměřených na technické obory (28) [36].

20. 6. 2007 vyšlo opět 8 žebříčků. Jednalo se o opravené žebříčky uveřejněné dne 6. 6. 2007. V těchto nově otištěných žebříčcích bylo provedeno několik změn v pořadí a zařazení některých fakult na základě reakcí a připomínek některých srovnávaných fakult. Tyto opravy provedla redakce MF DNES ve spolupráci s tvůrcem žebříčků *Josefem Bergerem*. [37]

- žebříček vysokých škol podle vědeckých výsledků za rok 2006 (srovnáno 21 vysokých škol),

- dílčí žebříček fakult pedagogických a tělovýchovných (12 fakult),

- dílčí žebříček přírodovědných a jim příbuzných fakult (12),

- dílčí žebříček fakult filozofických a společenskovedních (14),

- dílčí žebříček fakult lékařských a zdravotnických (12),

- dílčí žebříček fakult zemědělských a veterinárních (9),

- dílčí žebříček fakult právnických, ekonomických a informatiky (19),

- a dílčí žebříček fakult zaměřených na technické obory (28).

14. 11. 2007 vyšlo celkem 19 žebříčků. Pro srovnání vysokých škol byla použita kritéria *vědecké a publikační činnosti školy* + další nová kritéria: *šance na přijetí, budoucí plat absolventů, možnost nalezení práce*.

- žebříček vysokých škol podle citovanosti ve vědeckých časopisech (21 univerzit a vysokých škol) [38],

- žebříček nejžádanějších oborů (výtvarné umění, film, divadlo, hudba, právo, medicína, farmacie, filozofie, architektura a design, ekonomie) [39],

²⁶ URL: <http://zpravy.idnes.cz/vyberte-si-univerzitu-s-mf-dnes-dnp/studium.asp?c=A070605_144754_vysokeskoly_nad>

- žebříček nejlépe placených oborů (programátoři; manažeři, vedoucí pracovníci ve výrobě; správci počítačových systémů; marketingoví odborníci; právníci; obchodní zástupci; pojišťovací agenti; hlavní účetní; strojní inženýři a konstruktéři; elektrotechnici) [39],
- žebříček povolání podle výše platu [40],
- žebříček podle platů absolventů vysokých škol [41],
- žebříček vysokých škol podle míry nezaměstnanosti [42],
- 13 žebříčků – podle oborů: lékařské obory; veterinární lékařství; chemie; farmakologie, toxikologie a farmacie; matematika; počítačové vědy; zemědělství a biologie; biochemie, genetika a molekulární biologie; technické obory; energetika; společenskovědní obory; psychologie; ekonomie, ekonometrika a finance [43].

29. 4. 2008 byl zveřejněn jeden žebříček podle kritéria *úspěšnosti uchazečů při přijímacím řízení*:

- žebříček fakult podle úspěšnosti uchazečů při přijímacím řízení (46 fakult a vysokých škol) [44].

3.3. HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Hospodářské noviny poprvé zveřejnily žebříček vysokých škol 30. 5. 2007. Inspirovány zahraničními žebříčky vytvořily žebříček právnických fakult. V následujícím roce nabídku žebříčků rozšířily a porovnávaly celkem deset oborů. Žebříčky vycházely ve dnech od 18. 2. do 25. 2. 2008. Bylo zveřejněno 11 žebříčků – souhrnný žebříček nejúspěšnějších vysokých škol ve vybraných oborech a dílčí žebříčky pro deset oborů: právo, medicína, architektura, chemie, informatika, sociologie, pedagogika, strojírenství, psychologie a ekonomie. Obory byly vybrány podle toho, jestli v nich existuje konkurence alespoň tří fakult, tzn. zda mají měřitelné výsledky a zda o ně mají uchazeči zájem. Pro srovnání fakult byla vybrána a použita kritéria převzatá ze zahraničních žebříčků (jaké zveřejňují např. americký *US News & World Report*, britský *The Guardian* nebo polský týdeník *Wprost*). Pro porovnání bylo vybráno pět kritérií: vědecká činnost fakult, spokojenost jejich studentů a absolventů, míra propo-

jení s Evropou a světem, názor expertů z oboru a celková otevřenost a „vstřícnost k uživatelům“.

Noviny chtějí předložit názor na to, co považují u vysokých škol za důležité. Cílem je, aby zveřejněné žebříčky sloužili zájemcům o studium, aby si mohli díky zveřejněným informacím sami utvořit žebříček podle svých preferencí. Autoři žebříčků jsou si vědomi, že nepokrývají celou řadu oblastí pro hodnocení škol. Předpokládají však, že poskytnou čtenáři dostatek prostoru a informací pro to, aby si vytvořil žebříčky podle toho, co ho zajímá: „*hodnocení by mělo být považováno za orientační a mělo by také sloužit jako inspirace k dalším podobným srovnáním v budoucnosti...*“. Autor žebříčků v HN *Němeček* také hovoří o tom, že by žebříčky mohly ovlivnit kvalitu škol, kterou je nezbytné měřit. „*Kvalitu škol, které platíme z veřejných peněz, potřebujeme začít měřit. Každé srovnání povzbuzuje soutěž a může vést ke zlepšení fakult*“. Zdůrazňuje nutnost opakovaně sestavovat a zveřejňovat žebříčky vysokých škol. Hlavní smysl vidí právě v pravidelném zveřejňování žebříčků. [45]

30. 5. 2007 byl zveřejněn 1 žebříček:

- žebříček právnických fakult (žebříček oboru právo) [45].

V roce 2008 bylo pro porovnání škol použito 5 kritérií: vědecká a výzkumná činnost školy, spokojenost a uplatnění absolventů, „světovost“ školy, názor expertů z oboru, zájem o fakultu. Vyšlo 11 žebříčků podle oborového zaměření:

- 25. 2. žebříček nejúspěšnějších vysokých škol ve vybraných oborech: právo, medicína, architektura, chemie, informatika, sociologie, pedagogika, strojírenství, psychologie, ekonomie [46].

Pro každý z těchto oborů byl vytvořen dílčí žebříček:

- 18. 2. žebříček oboru práva [47],
- 18. 2. žebříček oboru medicíny [48]²⁷,

²⁷ Žebříčky medicíny, architektury, chemie, ekonomie uveřejněny také 25. 2. 2008.

- I 19. 2. žebříček oboru architektury [49],
- I 19. 2. žebříček oboru chemie [50],
- I 21. 2. žebříček strojírenských fakult podle patentů [51]²⁸,
- I 22. 2. žebříček oboru ekonomie [52],
- I 22. 2. žebříček oboru psychologie [53],
- I 25. 2. žebříček oboru pedagogiky [54],
- I 25. 2. žebříček oboru sociologie [55],
- I 25. 2. žebříček oboru informatiky [56].

4. METODOLOGIE VYUŽÍVANÁ PŘI TVORBĚ ŽEBŘÍČKŮ ČESKÝCH VŠ (KRITÉRIA + INDIKÁTORY + VÁHY)

V této kapitole se budu zabývat metodologií žebříčků vysokých škol, identifikuji kritéria použitá pro hodnocení jednotlivých škol, jejich operacionalizaci na konkrétní indikátory a konečně váhu přidělenou jednotlivým indikátorům. Informace o metodologii jsou zveřejňovány v denících spolu s konkrétními žebříčky vysokých škol.

4.1. LIDOVÉ NOVINY

Pro Lidové noviny vytvořila metodiku společnost SC&C. Vysoké školy byly rozděleny do jednotlivých tematických okruhů. V „**pilotním projektu**“ byly školy srovnávány v pěti tematických okruzích. V následujících letech byly školy rozděleny, po vzoru registru vysokých škol MŠMT, do deseti skupin (oborů). U některých z nich byly vytvořeny podskupiny („*adaptace*“) a obory srovnávány v rámci nich (např. u medicíny byly vytvořeny tři podskupiny: lékařské, zdravotně-sociální a farmaceutické obory).

Žebříčky byly vytvořeny zvláště pro veřejné a zvláště pro soukromé školy. K sestavení žebříčku posloužila data z Ústavu pro informace ve vzdělávání a data ze Střediska vzdělávací politiky UK (data o nezaměstnanosti). V roce 2006 byla použita data z ÚIV za období 1. 11. 2004 až 31. 10. 2005. V roce 2007 data z ÚIV k 31. 10. 2006 (data o uchazečích, přijatých a zapsaných studentech, kteří se hlásili do bakalářských a magisterských programů, ne navazujících magisterských). V roce 2008 byly uvedeny pouze školy, které vykazovaly uchazeče pro akademický rok 2007/08 nebo ty, které si vyžádaly uvedení (ty však nebyly zařazeny do výpočtu, byly uvedeny jen pro informaci).

Z dostupných údajů vznikly 4 indexy, pomocí kterých se porovnávaly jednotlivé obory. Z indexů byl vytvořen tzv. celkový index, který zohledňoval váhu každého indexu v rámci daného oboru.

Index může nabývat hodnoty od 0–100. Školy byly seřazeny podle výše dosaženého indexu celkem do deseti skupin. Skupina s celkovým indexem od 91 do 100 se umístila jako 1. pořadí. Naopak skupina s celkovým indexem 0–10 spadla na dno žebříčku a umístila se jako 10. v pořadí.

Pořadí (skupiny resp. fakult)	Dosažené indexy
1.	91–100
2.	81–90
3.	71–80
4.	61–70
5.	51–60
6.	41–50
7.	31–40
8.	21–30
9.	11–20
10.	0–10

Váhy pro jednotlivé indexy byly stanoveny na základě směrodatných odchylek v daném oboru tak, aby byl jejich součet roven jedné.

Celkový index zohledňoval váhu každého indexu v rámci jednotlivého oboru. Umožnil pouhé seřazení fakult podle jednoho klíče.

²⁸ Sledoval se absolutní vědecký výsledek a relativní v přepočtu na pedagoga, použita databáze Rady vlády pro vědu a výzkum.

Absolutní hodnota celkového indexu použita nebyla, jelikož výsledky by mohly být v některých případech zavádějící.

V roce 2006 bylo použito 5 kritérií: „**image**“ oboru; **obtížnost vstupních testů, kvalita studentů; konkurenceschopnost oboru, podíl gymnazistů a podíl magisterských studentů**. U veřejných škol bylo použito ještě šestého kritéria – počty studentů a podíl studentek.

Následující rok 2007 byl vlastně prvním řádným ročníkem srovnávání vysokých škol. Metodologie zůstala stejná, pořadí určovala váha indexu, resp. celkového indexu. Kritéria však prošla změnou. První tři **kritéria („image“ oboru, obtížnost vstupních testů a kvalita studentů, konkurenceschopnost oboru)** zůstaly stejné jako v roce 2006. Ostatní dvě kritéria (podíl gymnazistů, podíl magisterských studentů) nebyla použita pro nedostatek dat. Bylo vytvořeno nové kritérium – **uplatnitelnost uchazečů na trhu práce**.

V roce 2008 již nedošlo k žádné zásadní změně v metodologii, kritéria zůstala nezměněna.

Použitá kritéria a indikátory:

- I **„Image“ oboru** („živí přihlášení“/přihlášení) – vyjadřuje zájem o fakultu, čím více přihlášených studentů se skutečně dostaví k přijímacímu řízení, tím větší se předpokládá image fakulty. „Živý přihlášený“ je ten, který se fyzicky dostavil k přijímacímu řízení.
- I **Obtížnost vstupních testů, kvalita studentů** (přijetí/„živí přihlášení“) – vyjadřuje obtížnost přijímacích zkoušek a kvalitu studentů. Čím méně lidí projde přijímacím testem, tím obtížnější a přísnější jsou očekávány zkoušky a vyšší úroveň přijatých studentů. „Živý přihlášený“ je ten, který se fyzicky dostavil k přijímacímu řízení.
- I **Konkurenceschopnost oboru** (počet zapsaných/počet přijatých) – vyjadřuje konkurenceschopnost oboru na té které fakultě. Čím více přijatých se dostaví k zápisu, tím se předpokládá obor za prestižnější. Nezapíše-li se student, pak se předpokládá, že ve valné většině případů dal přednost jiné fakultě.

- I **Podíl gymnazistů** (podíl gymnazistů ze všech studentů) – čím více studentů z daného okruhu přijde studovat z gymnázia, tím kvalitnější se očekává úroveň přijatých studentů.
- I **Podíl magisterských studentů** (počet magistrů/počet magistrů a bakalářů) – čím vyšší poměr studentů studujících magisterské studium, tím vyšší se předpokládá úroveň u studentů.
- I **Uplatnitelnost absolventů na trhu práce** – sleduje se míra úspěšnosti – podíl celkového počtu nezaměstnaných absolventů v daném okamžiku a celkového počtu absolventů, kteří úspěšně ukončili školu v předcházejících dvou kalendářních letech.

4.2. MF DNES

Metodologii žebříčků vydaných v MF DNES v roce 2007 vytvořil profesor *Josef Berger*. Berger se inspiroval zahraničními vzory, odvolával se na International Rankings Expert Group (IREG) a přebral metodologii Academic Rankings of World Universities tvořených Shanghai Jiao Tong University, Institute of Higher Education. Pro srovnání českých vysokých škol vybral jen některá kritéria – publikace v *Nature* a *Science*, počet publikací v databázi Web of Knowledge a velikost dané univerzity. Množství publikací bylo přepočítáno na velikost školy, aby byla zajištěna srovnatelnost výsledků. [29]

Pro sestavení žebříčků, které vytvořil *Berger* a které vyšly 6. 6. 2007, resp. 20. 6. 2007, bylo použito jediného kritéria, hodnocení podle **vědecké produktivity**. Rozhodující byl počet publikací za rok 2006, tj. počet článků v *Nature* a *Science* a počet článků v databázi Web of Knowledge vedené Institutem vědeckých informací ve Filadelfii. Přihlíželo se přitom k velikosti hodnocené univerzity. Univerzity byly rozděleny na fakulty a srovnávaly se pak jednotlivé fakulty.²⁹

²⁹ V případě srovnání ekonomických a právnických fakult [35] a fakult zaměřených na technické obory [36] nebylo použito kritéria publikace v časopisech *Nature* a *Science*, takto zaměřené fakulty v těchto časopisech nepublikovaly.

Pro sestavení žebříčků zveřejněných 14. 11. 2007 byla použita data z databáze Scopus³⁰, která poskytla informace o počtu publikací jednotlivých českých vysokých škol za rok 2006³¹ [38].

Pro srovnání fakult podle nejžádanějších oborů, nejlépe placených oborů, srovnání podle míry nezaměstnanosti absolventů a jejich výši platů uveřejněných 14. 11. 2007 byla použita data z Ústavu pro informace ve vzdělávání a Treximy³². Hlavními kritérii byly: **šance na přijetí, budoucí plat, možnost nalezení práce a vědecká úroveň školy** (zde použita databáze Scopus).

U žebříčků, kde o pořadí rozhodovala vědecká produkce, se postupovalo tak, že za každý indexovaný článek v databázi Web of Knowledge byl přiřazen 1 bod a za článek v časopisech Nature nebo Science se získalo 50 bodů (toto zvýhodněné bodování bylo z důvodu vysoké prestiže těchto dvou časopisů a tato váha byla stanovena odhadem autora). Součet bodů za články byl vydělen velikostí školy. Velikost školy byla měřena počtem studentů v tisících (údaje o počtech poskytlo MŠMT). Takovým výpočtem vznikl koeficient školy (koeficient = ISI + 50 bodů děleno velikostí školy), jehož seřazením vzniklo pořadí škol. [29] Berger hovoří o výsledném koeficientu kvality školy. [57]

Obdobně se postupovalo v případě použití dat z databáze Scopus. Školám se přičítaly body za publikace, počet publikací byl pak vydělen počtem stu-

dentů v tisících a z toho vyšel koeficient, který určil pořadí školy [38]. U srovnání povolání podle výše platu byl použit medián (jde o nejčastěji vyskytující se hodnotu), platy absolventů se porovnávaly podle jejich průměrné hodnoty.

U míry nezaměstnanosti se sledoval počet absolventů, kteří během 2005 ukončili studium, dále počet nezaměstnaných absolventů vysokých škol, kteří byli vedeni na Úřadu práce (ÚP) jako uchazeči o práci, a to k datu 30. 9. 2005 a 30. 4. 2006. Pořadí školy určila tzv. míra nezaměstnanosti, resp. míra neúspěšnosti absolventů vysokých škol na pracovním trhu. Tato míra se stanovila podílem průměrného počtu nezaměstnaných absolventů registrovaných na ÚP k datu 30. 9. 2005 a 30. 4. 2006 k počtu všech absolventů vysokých škol v roce 2005. Do skupiny absolventů škol byli zahrnuti i ti, kteří pokračovali ve studiu, odjeli do zahraničí nebo byli doma na rodičovské dovolené. Ve srovnávací tabulce byl také sloupec nazvaný „vývoj“, který ukazoval, jak se nezaměstnanost jednotlivých škol či fakult měnila v posledních pěti letech. Zde nebyly uvedeny školy, které neměly alespoň za poslední tři roky své absolventy. Zdrojem informací bylo Středisko vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy.³³

Žebříček, který byl zveřejněn 29. 4. 2008, pouze srovnal školy podle úspěšnosti uchazečů při přijímacím řízení. Jeho základem bylo jednoduché kritérium – počet přihlášených uchazečů o studium a počet přijatých. Data poskytla společnost Scio a údaje byly vzaty za akademický rok 2007/2008. Prostým výpočtem bylo získáno procento, jehož výše určila pořadí školy. Takto vytvořené srovnání škol podalo jednoduchou informací pro uchazeče o šancích na přijetí na zvolenou školu.

4.3. HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Pro hodnocení a porovnání vysokých škol vytvořily HN vlastní metodologii. Vycházely z vybraných kritérií zahraničních žebříčků zveřejňovaných americkým týdeníkem US News & World Report a britským deníkem The Guardian.

³⁰ Scopus je mezinárodní databáze vědeckých publikací. Scopus, dle BERGERA, nabízí své služby především Evropanům, je v ní porovnáván větší počet celosvětově nejkvalitnějších vědeckých časopisů, které jsou vydávány v Evropě [38].

³¹ Nebyly srovnávány umělecké a teologické školy a fakulty, u kterých se většinou scientometrie nepoužívá. Ve srovnávací tabulce (dílní žebříčky podle oborů) byly vynechány ty fakulty, které měly v databázi uvedeny méně než tři publikace. Členění podle skupin oborů bylo zachováno podle databáze Scopus. Byla vypuštěna kategorie mnohooborových publikací z důvodu, že jejich výpočet by měl malou výpovědní hodnotu. Publikace, které se dotýkaly dvou oborů, byly uvedeny vždy u obou oborů (př. ČVUT v Praze – biomechanika – uvedeno také mezi lékařskými publikacemi, i když se na ní medicína nestuduje).

³² URL: <<http://www.trexima.cz>>

³³ URL: <<http://svp.pedf.cuni.cz/applindex.php>>

HN připravily srovnávací žebříčky fakult vysokých škol pro deset oborů: právo, medicína, architektura, chemie, informatika³⁴, sociologie, pedagogika, strojírenství, psychologie a ekonomie. Výběr škol zohledňoval, zda jsou v oboru alespoň tři konkurenční fakulty, zda mají měřitelné výsledky a zda o ně mají uchazeči zájem.

V roce 2007 se právnické fakulty srovnávaly podle **vědecké činnosti, spokojenosti studentů a absolventů, míru propojení s Evropou a světem, podle názoru expertů z oboru a celkové otevřenosti a „vstřícnosti k uživatelům“** [45].

Pro porovnání škol bylo v roce 2008 použito podobných kritérií jako v přecházejícím roce, některá kritéria jako např. „spokojenost studentů“ byla vypuštěna z důvodu absence dat, naopak vzniklo nové kritérium „zájem o fakultu“. Pro porovnání byla použita následující kritéria: **vědecká a výzkumná činnost, spokojenost a uplatnění absolventů, „světovost“ školy, názor expertů z oboru, zájem o fakultu.**

Použitá kritéria:

Vědecká činnost – dle HN je vědecká činnost vysokých škol důležitá, protože bez ní by byly školy „pouhými učilišti“ [47]. Sledují se vědecké výsledky v databázi Rady pro výzkum a vývoj (RVV) – data za předchozí sledované období, tj. za roky 2002–2006, resp. články v impaktovaných časopisech (prestižní periodika zařazená do světové databáze Web of Science), patenty, odborné knihy, i méně prestižní články a příspěvky do sborníků. Autoři žebříčků použili v této kategorii vlastní přístup, kdy si za jeden parametr zvolili množství výsledků z tabulek RVV a za druhý parametr množství výsledků vztaženého na jednoho pracovníka. Výsledek zprůměrovali.

Spokojenost studentů – sleduje se, jaké jsou výsledky průzkumů studentů. Kritérium použito pouze v žebříčku zveřejněném v roce 2007.

Zájem o fakultu (studentská poptávka, doktorandi, mladí akademici) – má vystihnout poptávku po škole mezi uchazeči o studium a mladými vědci, a tím pádem její reputaci. Porovnává se kolik z přihlášených v posledním přijímacím řízení bylo přijato (vyjadřuje převis poptávky), kolik z přijatých se skutečně zapsalo (vyjadřuje preferenci těch, kteří byli úspěšní na více fakultách a mohli si tak vybrat), počet doktorandů v poměru ke všem studentům (toto číslo naznačuje kolik z absolventů se průměrně rozhoduje získat na škole doktorát) a podíl docentů do 40 a profesorů do 50 let (vyjadřuje zájem úspěšných doktorandů o další vědeckou kariéru, předpokladem je, že zdravě se rozvíjející fakulta takové akademiky mít bude).

„Světovost“/míra propojení s Evropou a světem – zachycuje snahu o zapojení školy a studentů do mezinárodní sítě měřené především výukou v cizím jazyce nebo výjezdy studentů do zahraničí a také ukazuje na servis školy a schopnosti studentů. HN uvádí jako jeden z hlavních důvodů důležitosti tohoto kritéria to, že věda se dělá ve světových jazycích. Důležitá je jazyková výbava studentů a stáže na zahraničních vysokých školách nebo univerzitách. Tímto kritériem se sleduje, kolik studentů v aktuálním roce odjelo na nejméně semestrální pobyt (v poměru k celkovému počtu studentů), kolik předmětů určených primárně zdejšími studentům se vyučuje v cizím jazyce a kolik semestrů jazykových kurzů škola nabízí.³⁵

Zájem o absolventy (průzkumy hodnocení absolventů) – toto kritérium bylo zvoleno z důvodu, že profesně úspěšný absolvent přichází z dobré školy a také proto, že absolventi coby klienti mohou nejlépe posoudit svoji školu. Fakulty obdržely od redakce HN otázky, na které měly odpovídat: kolik procent absolventů po šesti měsících od ukončení školy dál pokračuje v oboru, jak hodnotí svou spokojenost s fakultou a jaký je jejich průměrný plat po pěti letech od ukončení školy. Průzkumy absolventů se na některých školách vůbec nedělají, např. žádná Fakulta architektury se absolventy nezabývá.

Expertí – názor odborníků daného oboru je dle HN významnou informací, hovoří o reputaci

³⁴ HN upozorňují, že hodnocení oboru informatika je třeba chápat jako orientační, jako hrubý náhled na obor. Srovnávat tento obor je totiž složité, obsah studia se v mnohém lišil. Navíc informatiku učí mnoho fakult. Do výzkumu bylo vybráno deset fakult, které dosahovaly nejlepších výsledků.

³⁵ Autoři žebříčků neuvedli zdroj dat.

fakult v oboru. Pro každý obor bylo vybráno několik expertů, kteří se v oboru pohybují a předpokládalo se, že budou schopni školy posoudit a srovnat do pořadí. Počet vybraných expertů se u každého oboru lišil.

Celková otevřenost a „vstřícnost k uživatelům“ – toto kritérium bylo použito pouze v žebříčcích zveřejněných v roce 2007. Zkoumalo se, jaké služby jsou studentům nabízeny: knihovna (vybavenost svazky a elektronickými databázemi, otevírací doba) nebo přístupnost informací na webové stránce příslušné fakulty. Hodnotilo se, zda děkani jsou ochotni spolupracovat s redakcí a odpovídat na položené otázky. Váhy nebyly uvedeny, z dostupných informací nebylo zřejmé, jak bylo toto kritérium vyhodnoceno.

Fakulty byly seřazeny v každém kritériu (podle dosažených výsledků) od nejlepší po nejhorší a obodovány podle dosaženého pořadí tak, že fakulta, která se umístila na prvním místě (dosáhla nejlepších výsledků), získala 1 bod, druhá nejlepší fakulta získala 2 body atd. Některé kritérium bylo podle autorů natolik významné, že mělo upravenou váhu. Vítěz v daném kritériu byl pak odměněn bodovým bonusem. Nejčastěji se výsledek násobil dvěma nebo třemi. Součet bodů ze všech kritérií určil celkové pořadí fakult v daném oboru.

Váhy jednotlivých kritérií:

Vědecká činnost – u výsledků z databáze RVV se sledoval absolutní a relativní (v přepočtu na pedagoga) vědecký výsledek³⁶. Váha pro obě skupiny (absolutní a relativní vědecký výsledek) byla 50 %³⁷.

³⁶ RVV posuzuje u tuzemských grantů tzv. vážené výsledky – za každý článek v českém nebo slovenském časopise a za příspěvky do sborníků z konference vědci získají 1 bod. Pokud jej publikují v jiném jazyce, pak jsou ohodnoceni 2 body. Za odbornou knihu se přičítá 5 bodů, v případě publikování knihy v jiném jazyce 10 bodů. Jestliže někdo přispěl do knihy jen kapitolou, pak získal 2 body, u knihy psané v jiném jazyce pak body 4. Viz URL: <<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=503762>>

³⁷ U práva a strojírenství nebyla z části nebo vůbec váha uvedena.

U oborů ekonomie, pedagogika, medicína, informatika, právo, chemie byla fakulta, která dosáhla nejlepších výsledků, odměněna bodovým bonusem – výsledek se vynásobil třemi. V sociologii byla vlastní vědecká činnost považována za nejdůležitější kritérium. Zjišťovalo se, kolik peněz na vědecký výzkum škola získala a kolik výsledků za to vytvořila (obojí v přepočtu na jednoho pedagoga). Nebylo možno stanovit vědeckou váhu, výsledky byly proto násobeny dvěma.³⁸ Výsledky za obor sociologie byly získány z databáze RVV se za roky 2002–2006. Obdobně se postupovalo u oboru psychologie, kdy byl použit součet vědeckých výsledků za daný obor. Hodnotilo se, kolik peněz na vědecký výzkum v psychologii škola získala (v přepočtu na pedagoga) a kolik výsledků za to vytvořila (jak v přepočtu na pedagoga, tak absolutně). Každému kritériu byla přidělena třetinová váha. Výsledky se násobily pouze dvěma, protože nebylo možné přesně stanovit vědeckou váhu.

Spokojenost studentů – výsledky měly být podle původního záměru násobeny dvěma. Dle autorů žebříčků se výzkumy spokojenosti studentů na fakultách neprovádějí. Toto kritérium nebylo v roce 2007 naplněno a v následujícím roce již nebylo použito.

Zájem o fakultu – u práva, medicíny, sociologie, strojírenství dostala každá kategorie kritéria váhu 25 %. Obory ekonomie, pedagogika, informatika, chemie, psychologie a architektura měly váhy rozloženy následovně: kategorii poptávky se přiřadila váha 40 %, ostatním kategoriím (doktorandi, mladí akademici) po 20 %.

„Světovost“/míra propojení s Evropou a světem – pro fakultu je dle tvůrců žebříčků důležité zapojení do mezinárodních sítí a znalost světových jazyků (*světová věda se dělá ve světových jazycích*). U všech oborů byly použity stejné váhy pro jednotlivé kategorie kritéria: pro počet studentů na výměnných pobytech dána váha 60 %, u přednášek v cizím jazyce váha 30 %, u jazykových kurzů váha 10 %.

³⁸ Z databáze RVV lze zjistit výsledky spolu s jejich vědeckou „váhou“ za celou fakultu, ne za obor. Za obor lze počítat výsledky, ale již k nim nelze přiřadit přesnou váhu, tzn. zda jde o článek v tzv. impaktovaném časopise nebo méně významném.

Zájem o absolventy – důležitou roli pro hodnocení tohoto kritéria byla skutečnost, zda se škola o absolventy vůbec zajímá a jak podrobné výsledky mohou poskytnout. Vycházelo se z předpokladu, že absolventi mohou posoudit školu z pohledu klientů a jsou-li k tomu profesně úspěšní, pak to svědčí o kvalitě školy (autoři žebříčků hovoří o signálu dobré školy). Váhy nebyly stanoveny žádné, výsledky se ohodnotily pouze slovně. Výzkumy absolventů neprováděly všechny fakulty, nebylo proto možné porovnávat u oboru architektury výzkum absolventů neprováděla žádná ze sledovaných škol.

Hodnocení expertů – jedná se o subjektivní hodnocení vybraných odborníků oborů, tzv. porotců, kteří odpovídali na anketní otázky. Počet dotazovaných expertů byl v každém oboru odlišný.³⁹

Pro obor medicína bylo osloveno 12 expertů (lékaři a manažeři v rozhodujících pozicích v nemocnicích, pojišťovnách i v politice), kteří měli seřadit fakulty podle toho, kterou by doporučili uchazeči o studium. Fakulty byly seřazeny od nejlepší po nejhorší, poté očíslovány od 1–8⁴⁰.

Obor ekonomie hodnotili vybraní ekonomové a analytici. Experti řadili školy podle kvality, tj. kde přednášejí nejlepší akademici, odkud jsou nejlepší absolventi a která škola nejvíc naučí své studenty. Pokud fakulty seřadili od nejlepší po nejhorší, pak dostala každá škola body od 16 do 1.

Pedagogiku srovnávalo celkem 10 expertů (ředitelé základních a středních škol⁴¹ a analytici vzdělávání), kteří měli seřadit fakulty podle kvality, stejně jako tomu bylo u oboru ekonomie. Ani jeden z expertů nechtěl určovat mezi školami pořadí, při

hodnocení výsledků HN zvýhodnily ty fakulty, které experti vůbec zmiňovali.⁴²

Právnícké obory hodnotili právníci v rozhodujících pozicích v justici, advokacii a politice a za úkol měli seřadit fakulty opět podle kvality. Fakulty byly seřazeny od nejlepší po nejhorší, získaly vždy body od 4–1. Pokud se umístily na stejném místě, dostaly stejně bodů. Bylo osloveno 40 právníků, odpovědělo 20 z nich (předsedové nejvyšších soudů, ministr spravedlnosti, nejvyšší státní zástupkyně, členové představenstva advokátní komory, šéf Soudcovské unie).

Sociologii srovnávalo celkem 15 expertů (ředitelka Sociologického ústavu a jeho přední vědci, zakladatelé agentur pro výzkum veřejného mínění, experti z blízkých oborů apod.), kteří odpovídali na otázku, kterou fakultu by doporučili uchazeči o studium.

Fakulty, kde se vyučuje obor informatika, hodnotili pracovníci velkých IT firem podle kvality, tj. kde přednášejí nejlepší akademici, odkud jsou nejlepší absolventi a která škola nejvíc naučí své studenty. Vzhledem k velkému počtu škol dostaly některé školy bonusové body, experti je označili za elitu v daném oboru.

Chemii hodnotili lékaři a manažeři v rozhodujících pozicích v chemických firmách i ve výzkumu a měli fakulty seřadit od nejlepší po nejhorší podle toho, které by doporučili uchazeči o studium. Fakulty byly obodovány od 9 do 1. Pokud byly některé uvedeny na shodném místě, získaly průměr z bodů.

Obor psychologie srovnávali renomovaní psychologové, členové asociace klinických psychologů i lidé, kteří s psychology spolupracují. Odpovídali na otázku, jakou fakultu by doporučili uchazečům o studium. Seřadili fakulty od nejlepší po nejhorší s obodováním od 4 do 1, a pokud byly některé školy uvedeny na stejném místě, dostali stejný počet bodů.

Architekturu hodnotili architekti, historici architektury a členové České komory architektů, celkem

³⁹ Pokud není v textu u oborů uveden počet expertů, není tak učiněno z důvodu, že v článcích nebyl počet zmíněn.

⁴⁰ Číslování bylo závislé na počtu srovnávaných fakult. V případě, že se seřazovalo 8 fakult, pak bylo pořadí očíslováno od 1 do 8.

⁴¹ Byli vybráni experti z těch škol, které byly zařazeny mezi pilotní v sestavování osnov podle nových vzdělávacích programů.

⁴² Váha nebyla uvedena, není zřejmé, které školy a kolik získaly bonusových bodů či jaké zvýhodnění získaly.

6 expertů, kteří měli seřadit fakulty podle kvality, tj. kde přednášejí nejlepší akademici, odkud jsou nejlepší absolventi a která škola nejvíc naučí své studenty. Fakulty byly seřazeny od nejlepší po nejhorší se získáním bodů od 4 do 1. Fakulty, které byly na stejné pozici, dostaly průměr z bodů.

21 expertů odpovídalo na anketní otázku, kterou fakultu by doporučili uchazeči o studium oboru strojírenství. Fakulty měli seřadit od nejlepší po nejhorší a každá získala od 1 do 8 bodů. Ty, jež byly uvedeny na shodném místě, dostaly stejný počet bodů.

5. ANALÝZA

V této kapitole je popsána zvolená metodologie, která poukazuje na to, jaké přednosti a naopak nedostatky zvolená metodologie má.

5.1. LIDOVÉ NOVINY

LN nepoužily jednotnou analýzu. *Jana Hamanová*⁴³ to zdůvodňuje tím, že při použití statistických metod jako faktorové analýzy nebo clusterové analýzy vykazovaly jednotlivé obory velké odlišnosti, nebyly proto srovnatelné a vyvážené. Jednotná analýza neměla smysl a nedávala by spolehlivé výsledky. Proto byly vytvořeny tzv. indexy – faktory, na základě kterých bylo možno školy porovnávat [58].

Problém byl s kompatibilitou oborů. LN se s takovým problémem vypořádaly jednoduše tím, že vycházely jednoznačně z názvu oborů, při spornosti v názvu byl obor/studijní program z analýzy vyloučen. Výčet oborů není proto úplný a srovnání se musí brát s jistou rezervou. Rozdělení škol do deseti tematických oborů bylo učiněno v souladu s registrem MŠMT.

LN porovnávaly jak veřejné, tak soukromé vysoké školy. Pro obě kategorie škol však byly vytvořeny

žebříčky zvláště, především z důvodu jejich odlišné struktury a postavení, jaké u nás mají (např. otázka financování nebo to, že soukromé školy mají často pouze bakalářskou formu studia).

Zdrojem dat pro porovnání vysokých škol byly databáze ÚIV a Střediska vzdělávací politiky Pdf UK. Pomocí získaných dat bylo provedeno kvantitativní hodnocení škol. Subjektivní složku hodnocení tvůrci žebříčků neopomíjí, jsou si vědomi nutnosti takové šetření realizovat. Dle redakce LN byla důvodem toho, že zatím žádné subjektivní hodnocení neprovedli, skutečnost, že se výzkumný projekt nachází na počátku a v budoucnu s takovým krokem rozhodně počítají. *J. Hamanová* sama hovoří o tom, že subjektivní hodnocení fakult studenty, absolventy, pedagogy a profesionály v daném oboru chybí. Dle hypotézy společnosti SC&C subjektivní hodnocení vysvětluje zhruba 40 % variabilit mezi jednotlivými školami. V roce 2007 společnost již měla vypracovaný vlastní dotazník na pokrytí tohoto hodnocení a oslovila s ním děkany všech fakult na veřejných VŠ a výsledkem pak měl být další index. Tento záměr se však nezdařil, většinou z důvodu zamítnutí vyplnění dotazníku nebo získáním neúplných odpovědí.

LN se pokouší vybrat a pro porovnání použít vhodná kritéria, pomocí kterých by bylo možné co nejlépe školy porovnat. Vzhledem k problematickému zařazení některých oborů a fakult vysokých škol a také např. vzhledem k odlišnému postavení soukromých škol u nás, je tento úkol velmi náročný. LN však, zdá se, ve svém úsilí o vytvoření žebříčků VŠ zdárně postupují. Pomocí několika vybraných kritérií vhodně naplněných indikátory, se jim dle mého mínění daří vytvářet základ pro seriózní a konkurenčeschopné žebříčky.

5.2. MF DNES

Cílem vytvoření žebříčků a jejich zveřejňování v MF DNES bylo usnadnit uchazečům o studium jejich rozhodování o výběru školy a to podle kritérií, které jsou, jak uvádí *Suchomel*, běžné ve vyspělých zemích. Byl použit jednoduchý postup – počet publikací v mezinárodních vědeckých časopisech dělen počtem studentů. Hlavním důvodem pro zvolení kritéria vědecké produkce byla důležitost vědy

⁴³ Jana HAMANOVÁ je socioložka SC&C a vedoucí výzkumného projektu srovnání vysokých škol, je autorkou článků o metodologii tvorby žebříčků v LN.

a výzkumu na vysokých školách. Suchomel zdůvodňuje význam vědeckých výsledků pro hodnocení školy tím, že právě vědou a výzkumem se vysoké školy v kvalitě výuky nejvíce odlišují od středních škol. Můžeme tak získat informaci o tom, zda škola přispívá ke vzdělání svých studentů vlastním vkladem. Důležité je rozlišovat, jestli pedagog při své výuce a ve svých výstupech pouze reprodukuje poznatky a výsledky jiných nebo zda je schopen přispět vlastním bádáním nejen vědě ale i studentům. Vidíme, že se předpokládá souvislost mezi vědeckými výsledky a výukou. Tady bych si dovolila upozornit na to, že kauzalita mezi **vědou a výzkumem a výukou** neplatí. Nelze tudíž tyto dvě oblasti zaměňovat nebo je nerozlišovat. Kvalitní výuka se zřejmě neobejde bez vynikající vědy, avšak to, jak „pedagog vědec“ učí a jestli má schopnost předávat informace studentům je jiná otázka. Jinými slovy to, jestli pedagog dobře učí ne nezbytně souvisí (dle mého názoru nemusí vůbec) s jeho vědeckou činností a dosaženými vědeckými výsledky a naopak.

J. Berger uznává, že použil snadnou metodu. Dle něho ale výsledky poskytl zásadní, byť jednoduchou, informaci o škole, jejímž zdrojem byla data z veřejně přístupných databází. O významu a nezbytnosti použití subjektivního hodnocení a dalších vhodných kritérií pro porovnání škol však *Berger* mlčí.

Námitek vůči zvolené metodologii může být několik. Zásadní problém se může ukázat ve zvolení jednoho kritéria. Čtenář si nemůže na základě srovnání škol pomocí jednoho kritéria, byť významného, udělat ucelenější a obecnější náhled na školu. V MF DNES byly zveřejněny ještě další žebříčky, ve kterých byly pro porovnání škol použity další kritéria jako uplatnění absolventů na pracovním trhu a jejich platové odměňování a úspěšnost při přijímacím řízení. Všechny žebříčky, odhlédnu-li od důvodu zvolení kritérií, jsou vytvořeny pomocí jednoho kritéria. Nutně tak podávají jednostrannou a neucelenou informaci o škole. Dle mého se jedná o triviální srovnání, které si může pomocí dostupných a veřejně přístupných databází v podstatě vytvořit každý člověk sám.

Problémem se může stát také skutečnost, že se počítají publikace pedagogů a velikost školy je vyjádřena počtem studentů. Studenti významné vědecké publikace většinou nemají. Škola dostává státní

dotace podle počtu studentů. *J. Berger* uvádí, že by bylo velmi problematické zjistit počet pedagogů na škole: pedagogové mají často částečné úvazky, a to ještě v různých výších, a proto by mohl být výsledný počet pedagogů působících na škole zavádějící. [57] Proti tomu je možné namítnout, že všechny školy vykazují pro MŠMT počty pedagogů přepočtených na ekvivalent plné pracovní doby a že tato data jsou snadno veřejně dostupná v databázi ÚIV.

Další významná námitka se týká váhy indikátorů. *J. Berger* totiž na základě vlastního uvážení rozhodl o váze publikací v prestižních časopisech *Nature* a *Science*: stanovil, že publikace v těchto časopisech pro účely žebříčků představuje 40 % z celkového hodnocení. Tato váha není opřena o žádná další informace, jedná se skutečně o pouhý odhad.

Vytknout lze tedy jednoduchost metodologie – „jednokriterijní“ žebříčky, dále absenci kvalitativního hodnocení a nevyužití dalších možných indikátorů. Být byla použita veřejně přístupná data a pravidla byla stejná pro všechny sledované školy (srovnání soukromých vysokých škol provedeno nebylo!), přesto se podle mého názoru jedná o nedostatečný a málo vypovídající způsob hodnocení vysokých škol. Takto sestavené žebříčky nám nepodají dostatečnou informaci o kvalitě školy.⁴⁴ Vážným nedostatkem je, dle mého, pouhý odhad váhy klíčového indikátoru, který není řádně vysvětlen a podložen.

Shrnu-li své hodnocení těchto žebříčků, byla použita jednoduchá metoda poskytující zjednodušenou a nedostatečnou informaci o škole.

5.3. HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

HN předkládají vlastní koncept žebříčků vysokých škol. Autoři žebříčků porovnávali školy podle

⁴⁴ *Berger* se takovým výtkám brání, hovoří o tom, že při hodnocení kvality vysokých škol se musí uplatnit vždy určitá zjednodušení. A podle zahraničních zkušeností bývá kritérium vědecké publikace škol nejvýstižnější. Dle něho je důležitá kvalita učitelského sboru, nikoli osnovy výuky, kdy učitel, resp. akademický pracovník se musí umět prosadit pomocí kvalitní produkce odborných publikací nebo patentů. Důvod je prostý, takový učitel je schopen připravit studenta i na budoucnost. [43]

10 oborů. Do projektu byly zahrnuty pouze některé fakulty vysokých škol. Jejich výběr v mnoha případech záležel na tom, zda je možné od nich nebo o nich získat měřitelné výsledky a data. Nebyly tedy porovnávány všechny vysoké školy.

Pro vytvoření žebříčků bylo použito relativně mnoho kritérií naplňovaných mnoha indikátory. Problém ale nastává s určením jejich váhy. V některých případech byly udělovány tzv. bonusové body, někde docházelo k násobení dosažených bodů. Bonusové body byly udělovány např. za to, jestli byla škola hodnocena expertem v oboru jako elitní. Násobení bodů se používalo většinou u hodnocení výsledků z vědecké produkce. Násobil se pouze získaný počet bodů u vítěze daného oboru. Není však jasné, jak autoři žebříčků u určování váhy postupovali. Každé kritérium i indikátor měly určenou váhu zvlášť. Dokonce i v rámci jednoho kritéria nalezneme rozdílné váhy pro sledované obory.

Podíváme-li se na kritérium vědecké činnosti, vidíme, že se hodnotila jak produkce instituce jako celku, tak publikační aktivita přepočtená na počet pedagogů (tzv. absolutní a relativní vědecký výsledek). Výsledky mohou poodhalit, kde se hodně vědecky tvoří a zároveň kde je vysoká koncentrace vědecky aktivních pracovníků. V konečné fázi je však výsledek zpochybněn tím, že fakulty, které se umístily na první místě, byly odměněny násobkem získaných bodů a navíc toto pravidlo neplatilo pro všechny obory stejně. Není řádně osvětleno, jakým způsobem autoři postupovali při určování váhy toho daného kritéria či indikátoru.

Subjektivní hodnocení bylo provedeno anketním dotazováním. Zjišťovalo se např., zda-li škola provádí výzkum absolventů a studentů. Tímto šetřením jsme dostali informaci, zda se na školách vůbec provádí studentské a absolventské šetření, zda a jak se škola o studenty a absolventy zajímá.

HN vytvořily mnohakriterijní žebříčky s použitím objektivního i subjektivního hodnocení. Noviny si primárně nekladly za úkol vytvořit ucelené žebříčky, které by kompletně vypovídaly o kvalitě té dané školy. Přesto se domnívám, že se o to pokusily a že na žebříčky koneckonců ani jinak nahlížet nelze. Navzdory vážným nedostatkům v metodologii, zejména pokud jde o přidělování vah jednotlivým kritériím a indiká-

torům, bych pozitivně hodnotila části vypracované vlastní metodikou, zejména využití informací o prováděných studentských a absolventských šetřeních. Výsledky těchto šetření sice není možné dále použít, nelze je např. komparovat s jinými obdobnými výzkumy, přesto se domnívám, že nám podávají cennou informaci o stavu takových šetření, které se většinou na školách neprovádí.

6. ZÁVĚR

Proces vyhledání informací o tom, kdo u nás tvoří žebříčky vysokých škol, jsem začala u analýzy deního tisku. Záhy jsem zjistila, že zde také moje cesta končí. Mé bádání se proto soustředilo na vyhledání a analýzu žebříčků vysokých škol ve třech denících: žebříčky u nás sestavovaly a zveřejňovaly pouze Lidové noviny, MF DNES a Hospodářské noviny. Deníky si vytvořily vlastní metodologii, vždy se inspirující zahraničními žebříčky.

Jako první se tohoto úkolu zmocnily Lidové noviny, které na začátku roku 2006 zveřejnily pilotní verzi žebříčků vysokých škol. Ve své snaze dále pokračují a v letech 2007 a 2008 již proběhly dva „řádné ročníky“ projektu. Vytvářejí zatím jako jediní časovou řadu srovnání škol, můžeme v čase sledovat pořadí v daných ukazatelích a po čase bude možné něco sdělit i o trendech. Lidové noviny také jako jediné zahrnují do svého výzkumu všechny veřejné i soukromé školy a používají multikriteriální přístup spojený se širokou škálou indikátorů. Přesto i jejich žebříčky vykazují řadu nedostatků: zejména chybí teoretické zakotvení kritérií (tj. Vyrovnání se s otázkou, co to vlastně je *kvalita* vysokých škol), subjektivní hodnocení (studenty, absolventy, experty apod.) nebo některá klíčová kritéria využitá i v ostatních žebříčcích (např. Výzkum).

Důležité je uvědomit si, pro koho byly žebříčky sestavovány – na jaké publikum se noviny svými žebříčky obrací. Ve všech případech jsou primárním publikem uchazeči a zájemci o studium, který měly žebříčky napomoci při rozhodování ve výběru školy. Žebříčky však po svém zveřejnění zaujaly mnohem širší publikum, o čemž svědčí následné diskuse v denících: zveřejněné žebříčky vyvolaly řadu reakcí a diskusí o tom, jak vlastně hodnotit kvalitu vysokých škol. Například *Petr Matějů* po vydání prvních

žebříčků v Lidových novinách v roce 2006 hovořil o významu takového kroku jako o *cestě za kvalitnějším a otevřenějším vysokým školstvím*. Přitom poznamenává, že školy tak budou nuceny zaměřit se na studenta jako na svého klienta; na absolventa, který by odrážel kvalitu vzdělávacích služeb a v neposlední řadě na veřejnost. Informace o pořadí vysokých škol bude cenná také pro zaměstnavatele. Posílí se odpovědnost školy vůči studentům a veřejnosti a bude to mít nepochybně vliv i na posílení autonomie škol. [59]

Takovýto názor samozřejmě otevírá otázku, jaké dopady a důsledky má zveřejňování žebříčků vysokých škol na různé aktéry – od uchazečů o studium až po vedení samotných vysokých škol. Tato otázka se vynořuje jako velmi významné téma v mezinárodní diskusi o problematice rankingů⁴⁵, ovšem v českém prostředí mu zatím nebyla věnována prakticky žádná pozornost (jako ostatně ani ostatním aspektům tohoto tématu). Jedním z klíčových zjištění je dopad žebříčků i mimo primární cílové publikum – nejen uchazeči o studium, ale i další klíčoví aktéři v systému vysokého školství berou v potaz při utváření svých názorů, postojů a rozhodnutí vůči jednotlivým školám jejich postavení ve zveřejňovaných žebříčcích. Druhý okruh výzkumu se týká toho, zda hodnocené školy mění své priority s cílem zlepšit své umístění v žebříčcích. Nejvíce tato otázka vynikne na příkladu monokriteriálního žebříčku, který například sestavil pro MF DNES *Josef Berger*: pokud jsou školy hodnoceny podle publikací, soustředily by své úsilí především na publikační výstupy – pravděpodobně na úkor ostatních činností vysoké školy, například výuky.

Takováto úvaha samozřejmě ukazuje na klíčový význam kritérií, indikátorů a vah používaných při tvorbě žebříčků – ty by měly co nejlépe a nejkompaktněji vystihovat všechny podstatné činnosti vysokých škol. Systematické a teoreticky podložené úvahy na toto téma však při tvorbě žebříčků v čes-

kých novinách schází. Schází v nich také některé z klíčových činností vysokých škol, zejména tzv. „třetí mise“ vysokých škol – neboli to, co je v tradiční angloamerické terminologii označováno jako *service* a v současné době je stále častěji konceptualizováno jako „přenos znalostí“ (*knowledge transfer*).⁴⁶ Je tedy zřejmé, že i existující multikriteriální žebříčky vysokých škol v českých denících by bylo možné významným způsobem doplnit a korigovat. Otázkou však v tomto konkrétním případě zůstává, jaké indikátory použít pro toto kritérium.

Tím se dostáváme k dalšímu bodu, který výrazně vyvstává při analýze žebříčků, a to jsou praktické problémy s dostupností dat či srovnatelností oborů. Lidové i Hospodářské noviny zmiňují problém s neexistencí dat pro některé významné indikátory (např. uplatnění absolventů v případě HN) nebo se získáním především subjektivních hodnocení, ať už od studentů či expertů (problém zmiňují LN i HN). Dalším praktickým problémem jsou jednotné názvy a obsahy studijních programů a oborů, což vytváří velké a někdy neřešitelné nejasnosti se zařazením některých škol do oborových kategorií, pro které jsou žebříčky vytvářeny; ještě větší problém vzniká u interdisciplinárních oborů, které z podstaty věci nelze jednoduše zařadit do disciplinární klasifikace.

Tuto úvahu o metodologii, účelu a důsledcích žebříčků vysokých škol v České republice je možno uzavřít komentářem jednoho z respondentů mezinárodního šetření na toto téma: podle něj jsou žebříčky vysokých škol „nebezpečné, často špatně sestavené, ale jen obtížně ovlivnitelné – a každopádně už nepřestanou existovat“⁴⁷.

⁴⁵ Viz např. HAZELKORN, E. The impact of league tables and ranking systems on higher education decision making. *Higher Education Management and Policy*, 2007, roč. 19, č. 2, s. 1–24.

⁴⁶ Viz aplikaci tohoto konceptu na české podmínky: PABIAN, P.: Czech Republic: Research required but not supported. In KYVIK, S.; LEPORI, B. (eds.). *Research at universities of applied sciences in Europe*. Dordrecht: Springer [v tisku].

⁴⁷ Citováno v HAZELKORN, E. The impact of league tables and ranking systems on higher education decision making. *Higher Education Management and Policy*, 2007, roč. 19, č. 2, s. 22.

Literatura:

- 1 USHER, A., SAVINO M. a Global Survey of University Ranking and League Tables, *Higher Education in Europe*, č. 1, 2007, s. 5–6.
- 2 DILL, D., SOO M.: Academic duality, league tables, and public policy: a Cross-national analysis of university rankings systems. In *Higher Education*, Springer 2005, s. 495–533.
- 3 Žebříčky fakult na českých vysokých školách. *Lidové noviny*. 30. 1. 2006.
- 4 Právnické fakulty a obory na soukromých VŠ. *Lidové noviny*. 30. 1. 2006.
- 5 Lékařské fakulty. *Lidové noviny*. 31. 1. 2006.
- 6 Ekonomické fakulty a obory na soukromých VŠ. *Lidové noviny*. 1. 2. 2006.
- 7 Angličtina a němčina na vysokých školách. *Lidové noviny*. 2. 2. 2006.
- 8 IT obory na veřejných a soukromých VŠ. *Lidové noviny*. 3. 2. 2006.
- 9 Porovnání nabídky tuzemských právních fakult a škol kde studovat. *Lidové noviny*. 30. 1. 2007.
- 10 Porovnání v oborech medicína, farmacie a zdravotnictví. *Lidové noviny*. 31. 1. 2007.
- 11 Porovnání v oborech ekonomie. *Lidové noviny*. 1. 2. 2007.
- 12 Porovnání v oborech filozofie, společenských věd, teologie a sociální oblasti. *Lidové noviny*. 2. 2. 2007.
- 13 Porovnání v oborech pedagogika, sport a tělesná výchova. *Lidové noviny*. 3. 2. 2007.
- 14 Porovnání přírodovědných fakult. *Lidové noviny*. 4. 2. 2007.
- 15 Matematika, chemie-technologie, fyzika. *Lidové noviny*. 6. 2. 2007.
- 16 Technika, stavebnictví, architektura. *Lidové noviny*. 7. 2. 2007.
- 17 Zemědělství a příbuzné obory. *Lidové noviny*. 9. 2. 2007.
- 18 Umělecké školy a fakulty. *Lidové noviny*. 9. 2. 2007.
- 19 Největší zájem je o 2. LF v Praze. *Lidové noviny*. 29. 1. 2008.
- 20 Žebříček ekonomických fakult. *Lidové noviny*. 30. 1. 2008.
- 21 Filozofie, sociální vědy a teologie. *Lidové noviny*. 31. 1. 2008.
- 22 Žebříček pedagogických fakult. *Lidové noviny*. 1. 2. 2008.
- 23 Žebříček přírodovědných fakult. *Lidové noviny*. 4. 2. 2008.
- 24 Chemie, matematika a fyzika. *Lidové noviny*. 5. 2. 2008.
- 25 Hodnocení celkové a podle jednotlivých indexů. *Lidové noviny*. 6. 2. 2008.
- 26 Žebříček zemědělských fakult. *Lidové noviny*. 7. 2. 2008.
- 27 Žebříček uměleckých škol. *Lidové noviny*. 8. 2. 2008.
- 28 Žebříček soukromých škol. *Lidové noviny*. 11. 2. 2008.
- 29 Univerzity: která je nejlepší? *MF DNES*. 6. 6. 2007.
- 30 Žebříček VŠ: Pedagogické fakulty málo publikují. *MF DNES*. 6. 6. 2007.
- 31 Žebříček VŠ: Jak si vedou přírodovědecké fakulty. *MF DNES*. 6. 6. 2007.
- 32 Žebříček VŠ: Filozofické a společenskovední fakulty. *MF DNES*. 6. 6. 2007.

- 33 Žebříček VŠ: Lékařské obory patří k nejkvalitnějším. *MF DNES*. 6. 6. 2007.
- 34 Žebříček VŠ: Jak si stojí zemědělské fakulty. *MF DNES*. 6. 6. 2007.
- 35 Žebříček VŠ: Srovnání práv a ekonomických fakult. *MF DNES*. 6. 6. 2007.
- 36 Žebříček VŠ: Fakulty zaměřené na technické obory. *MF DNES*. 6. 6. 2007.
- 37 Jak poznat nejlepší univerzitu? *MF DNES*. 20. 6. 2007.
- 38 Žebříček VŠ: Kde najdete dobré vědecké zázemí? *MF DNES*. 14. 11. 2007.
- 39 Vysoké školy: která je nejlepší? *MF DNES*. 14. 11. 2007.
- 40 Nejvíce peněz pro informatiky. *MF DNES*. 14. 11. 2007.
- 41 Nástupní plat absolventa? „29.000 korun“. *MF DNES*. 14. 11. 2007.
- 42 Jak se uplatňují absolventi vysokých škol. *MF DNES*. 14. 11. 2007.
- 43 Techniku na ČVUT, veterinu v Brně. *MF DNES*. 14. 11. 2007.
- 44 Na jakou vysokou školu se hlásí nejvíc uchazečů? *MF DNES*. 29. 4. 2007.
- 45 Která fakulta práv je nej? Praha, ale.. *Mladá Franta Dnes*. 30. 5. 2007.
- 46 Které vysoké školy jsou nejlepší. *Hospodářské noviny*. 25. 2. 2008.
- 47 V právu dál vede PF UK, náskok se ale snižuje. *Hospodářské noviny*. 18. 2. 2008.
- 48 V medicíně skončil favorit druhý, vyhrálo Brno. *Hospodářské noviny*. 18. 2. 2008.
- 49 V architektuře vede pražská VŠUP, za ní Brno. *Hospodářské noviny*. 19. 2. 2008.
- 50 Chemie: vyhrála Univerzita Karlova. Jen těsně. *Hospodářské noviny*. 19. 2. 2008.
- 51 V patentech vede VUT Brno. *Hospodářské noviny*. 21. 2. 2008.
- 52 V ekonomii vede IES UK, dotahuje Ostrava. *Hospodářské noviny*. 22. 2. 2008.
- 53 Psychologie: těsný boj vyhrála FSS v Brně. *Hospodářské noviny*. 22. 2. 2008.
- 54 Nejlepší učitelství je na Univerzitě Karlově. *Hospodářské noviny*. 21. 2. 2008.
- 55 Když sociologii, tak v Brně. Pražské FSV je třetí. *Hospodářské noviny*. 25. 2. 2008.
- 56 Informatika: skvělý „Matfyz“ Univerzity Karlovy. *Hospodářské noviny*. 20. 2. 2008.
- 57 Berger, J. Hodnocení kvality veřejných vysokých škol v ČR. In *Sborník z II. konference Problematika terciárního vzdělávání*. VŠTE, České Budějovice, 2007.
- 58 Metodologie žebříčků vysokých škol. *Lidové noviny*. 30. 1. 2006.
- 59 Matějů, P.: Všechny vysoké školy nejsou stejně dobré. *Lidové noviny*, 30. 1. 2006.

Mgr. Lenka Minksová
Centrum pro studium vysokého školství, v.v.i.
minksova@csvg.cz

RÉSUMÉ

This article discusses the methodological issues pertaining to the making of ranking systems of higher education institutions in the CR as printed in three daily newspapers: Lidové noviny, MF DNES, and Hospodářské noviny. Given the newness of the issues discussed in Czech context, the article has two parts. In the first, descriptive, part, the overview of each of the ranking systems is given with reference to a corresponding article or link. The second, methodological, part is based on explanation and discussion of the methods used, data, indicators, and weightings assigned to them in each of the systems, thus providing groundwork for their final comparison and assessment.